

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๔๔๗
วันอังคาร ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายจรูญ สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทัศนพิภพ	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ

(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเชษฐ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้อรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๓. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐๑ วันจันทร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๔๖ วันจันทร์ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุม และรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่งหารือต่อที่ประชุมว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือเรียกเอกสาร หลักฐาน หรือบุคคล ที่ (๑๗) ๐๐๔/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องพิจารณาที่ ๗/๒๕๖๐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ วรรคห้า ว่า ร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการผ่านแดนสินค้าระหว่างกรมศุลกากรแห่งราชอาณาจักรไทย และกรมศุลกากรและสรรพสามิตแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ วรรคสอง และวรรคสาม ที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา หรือไม่ โดยศาลรัฐธรรมนูญ

ขอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำความเห็นเป็นหนังสือตามประเด็นที่ศาลกำหนด และให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

เหตุที่คณะรัฐมนตรียื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้สอบถามคณะกรรมการกฤษฎีกาและกระทรวงการต่างประเทศว่า ร่างบันทึกความเข้าใจข้างต้นเป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นว่า ร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวไม่เป็นหนังสือสัญญา เนื่องจากเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีเดิมที่มีอยู่ แต่กระทรวงการต่างประเทศโดยกรมเอเชียตะวันออกให้ความเห็นว่า อาจจะเป็นหนังสือสัญญาได้ โดยกรณีดังกล่าวคณะกรรมการกฤษฎีกายังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการวินิจฉัยว่าร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวเป็นหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรีที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ เป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จึงเป็นเหตุให้คณะรัฐมนตรียื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หนังสือศาลรัฐธรรมนูญที่ส่งมายังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่มีเอกสารเกี่ยวกับร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการผ่านแดนสินค้าระหว่างกรมศุลกากรแห่งราชอาณาจักรไทย และกรมศุลกากรและสรรพสามิตแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา อาจทำให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถให้ความเห็นแก่ศาลรัฐธรรมนูญได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญสอบถามมายังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คือ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๘ วรรคสองและวรรคสาม มีอย่างไร ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจให้ความเห็นได้

นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า โดยปกติกรณีที่มีปัญหาว่าร่างบันทึกความเข้าใจที่ประเทศไทยทำกับต่างประเทศเป็นหนังสือสัญญาหรือไม่ กระทรวงการต่างประเทศจะมอบหมายให้กรมสนธิสัญญาและกฎหมายเป็นผู้ให้ความเห็นหรือตอบข้อหารือ นั้น หลักปฏิบัติที่ผ่านมากกระทรวงการต่างประเทศจะให้ความเห็นว่าร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวเป็นหนังสือสัญญาตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ หรือไม่ แต่ด้วยเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยตีความไว้อย่างกว้างเกี่ยวกับบทนิยามความหมายของหนังสือสัญญา ส่วนใหญ่กระทรวงการต่างประเทศจึงวินิจฉัยในตอนท้ายว่า กรณีดังกล่าวอาจเป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า บันทึกความเข้าใจที่ประเทศไทยทำกับประเทศกัมพูชาโดยเฉพาะเรื่องการแบ่งเขตแดน คำวินิจฉัยส่วนใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เนื่องจากมีองค์ประกอบของกฎหมายระหว่างประเทศครบถ้วนโดยเฉพาะเป็นการลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศซึ่งมีอำนาจเต็มในการลงนาม อย่างไรก็ตาม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญยังมีความเห็นแตกต่างกันในประเด็นที่ว่า บันทึกความเข้าใจดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ส่วนตัวเห็นว่าร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการผ่านแดนสินค้าระหว่างกรมศุลกากรแห่งราชอาณาจักรไทย และกรมศุลกากรและสรรพสามิตแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาดังกล่าวไม่ใช่หนังสือสัญญา เนื่องจากเป็นเพียงบันทึกความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของทั้งสองประเทศเท่านั้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การพิจารณาว่าร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวเป็นหนังสือสัญญาหรือไม่ ต้องพิจารณาด้วยว่าบุคคลที่ลงนามในฐานะผู้แทนของประเทศไทยได้รับมอบอำนาจเต็ม (full powers) จากคณะรัฐมนตรีหรือไม่ และเป็นการทำความตกลงในลักษณะใด

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ร่างบันทึกความเข้าใจข้างต้น เป็นพิธีการทางศุลกากรระหว่างกรมศุลกากรแห่งราชอาณาจักรไทย และกรมศุลกากรและสรรพสามิตแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการผ่านแดนสินค้าให้เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งจากแนวปฏิบัติที่ผ่านมา คณะกรรมการกฤษฎีกาจะให้ความเห็นว่าร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการผ่านแดนสินค้าดังกล่าวไม่ใช่หนังสือสัญญาระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นความตกลงที่ทำระหว่างกรมไม่ใช่ความตกลงระดับรัฐบาล และกรณีดังกล่าวไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งไม่ทำให้เกิดพันธกรณีที่ผูกพันประเทศไทยแต่อย่างใด ทั้งนี้ โดยปกติกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศจะเป็นผู้ให้ความเห็นว่ากรณีใดเป็นหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาและกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ได้ตกลงและทำความเข้าใจกันแล้วว่า กรณีใดเป็นหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ โดยมีมติคณะรัฐมนตรีรับรองเรื่องดังกล่าวไว้แล้วด้วย

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ กล่าวว่า หนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๐ วรรคสอง กำหนดถ้อยคำที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่า หนังสือสัญญาใดมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญอันจะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ขณะที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นโดยกำหนดในมาตรา ๑๗๘ วรรคสอง ว่าหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และในมาตรา ๑๗๘ วรรคสาม ได้กำหนดว่า หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางตามวรรคสอง ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งร่างบันทึกความเข้าใจข้างต้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผ่านแดนสินค้า จึงมีข้อสงสัยว่าถือเป็นหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรีที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การพิจารณาว่าร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการผ่านแดนสินค้าระหว่างกรมศุลกากรแห่งราชอาณาจักรไทย และกรมศุลกากรและสรรพสามิตแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ ประเด็นแรกต้องพิจารณาว่าร่างบันทึกความเข้าใจนี้เป็นหนังสือสัญญาตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๙ หรือไม่ จากนั้นจึงพิจารณาว่าหนังสือสัญญาดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับการค้าเสรีหรือไม่ ซึ่งร่างบันทึกความเข้าใจนี้ไม่เป็นหนังสือสัญญาที่ตั้งแต่ต้น จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาเนื้อหาของร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวว่าเป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่

นายบรรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ให้ความเห็นแก่คณะรัฐมนตรีโดยอาศัยความเห็นของกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศว่า ร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการผ่านแดนสินค้าระหว่างกรมศุลกากรแห่งราชอาณาจักรไทย และกรมศุลกากรและสรรพสามิตแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นหนังสือสัญญา เนื่องจากเห็นว่าร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าวเป็นหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือการค้า และเป็นหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ วรรคสาม

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนและป้องกันปัญหาการตีความ คณะกรรมการจึงได้กำหนดในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ วรรคสาม ว่า หนังสือสัญญาที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคง

ทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบของ รัฐสภาได้แก่อนุมัติสัญญาเรื่องใดบ้าง ทั้งนี้ ควรมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึก เจตนาารมณัร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเจตนาารมณัของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ ววรรคสองและวรรคสาม เพื่อจัดทำความเห็นเป็นหนังสือตอบกลับศาลรัฐธรรมนูญต่อไป สำหรับคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่จะหมดภารกิจและหน้าที่ภายหลังจากได้มีการส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบครบทั้งสิบฉบับแล้ว เว้นแต่ คณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณา บันทึกเจตนาารมณัร่างรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และคณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่ยังมีภารกิจที่อาจต้องดำเนินการต่อไป

นายชาติชาย ฅ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจ ความคิดเห็นของประชาชน รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการเตรียมจัดโครงการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้แก่สื่อมวลชน ในวันเสาร์ ที่ ๒ วันเสาร์ ที่ ๙ วันเสาร์ ที่ ๑๖ และวันเสาร์ ที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ ชั้น ๑๒ อาคารเกษม อุทยานิน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งการจัดโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความรับรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้แก่สื่อมวลชน อย่างถูกต้องตรงกัน โดยลักษณะการอบรมจะไม่ใช้การบรรยายของวิทยากรเพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นการ สนทนาระหว่างวิทยากรกับผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับสาระสำคัญและประเด็นสำคัญของรัฐธรรมนูญ รวมถึงที่มาและแนวคิดในการกำหนดบทบัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ สื่อมวลชนที่เข้ารับการอบรมได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในแต่ละประเด็นด้วย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า กรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่เป็น วิทยากรบรรยายโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้แก่ สื่อมวลชนนั้น ควรอธิบายถ้อยคำที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้งสิบฉบับ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่สื่อมวลชนที่เข้ารับการฝึกอบรม เช่น ความแตกต่างระหว่าง คำว่า “อย่างใดอย่างหนึ่ง” กับคำว่า “อย่างใดอย่างหนึ่ง” หรือการบัญญัติคำว่า “หน้าที่และอำนาจ” ใน รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสิบฉบับ ว่ามีเหตุผลใดจึงบัญญัติถ้อยคำ แตกต่างกับที่เคยบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่บัญญัติคำว่า “อำนาจและหน้าที่” เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็น องค์ความรู้ที่สื่อมวลชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำหน้าที่เสนอข่าวสารต่อสาธารณะต่อไปได้

นายชาติชาย ฅ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจ ความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า การอธิบายบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่เป็น วิทยากรอาจบรรยายเฉพาะบทบัญญัติในบางหมวดที่เป็นประเด็นสำคัญ เช่น หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพ ของปวงชนชาวไทย เป็นต้น พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบการบรรยายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ สื่อมวลชนที่เข้ารับการฝึกอบรมก็ได้

ส่วนการจัดทำหนังสือกระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจะดำเนินการยก่างรูปแบบหนังสือ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาในส่วนกระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ บันทึกความในใจของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแต่ละคน และภาพกิจกรรมต่างๆ ของคณะกรรมการ

ร่างรัฐธรรมนูญ เช่น ภาพบรรยากาศการประชุม ภาพการจัดโครงการสัมมนา เป็นต้น เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมพิจารณาต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่ออดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนหนึ่งให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... กรณีที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยแพร่ผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ว่ากรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หากบุคคลดังกล่าวยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้อง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจให้ความช่วยเหลือด้วยการแก้ไขบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ให้ถูกต้องก่อนเปิดเผยผลการตรวจสอบก็ได้ ซึ่งการให้สัมภาษณ์ดังกล่าวเป็นการให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับหลักการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ฉบับที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายจรูญ สิงหนเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า มีสื่อมวลชนได้สอบถามเช่นเดียวกันว่า บทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ที่บัญญัติคำว่า “ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยแพร่ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน” นั้น จะเป็นการลดความเข้มข้นในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและการเปิดเผยผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น เป็นผู้ที่เข้ามาทำงานสาธารณะไม่ใช่ผู้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง การกำหนดให้เปิดเผยข้อมูลรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สิน อาจทำให้บุคคลเหล่านั้นต้องได้รับความเดือดร้อนจากความอยากรู้ของบุคคลบางคนเท่านั้น ซึ่งไม่สมเหตุสมผล

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... กล่าวว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาร่างมาตราที่เกี่ยวกับการเปิดเผยผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งในประเด็นนี้ ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ได้อธิบายต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญว่าการเปิดเผยผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไม่ใช่มาตรการลงโทษทางอาญาแต่เป็นมาตรการทางศีลธรรมของผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้ใช้อำนาจรัฐที่จะต้องแสดงถึงความโปร่งใสเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินก่อนที่ผู้นั้นจะเข้าปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งตนได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ร่างมาตรา ๑๐๔ และร่างมาตรา ๑๐๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ได้กำหนดหลักการในเรื่องการเปิดเผยผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินซึ่งเป็นการบัญญัติหลักการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ (๓) ที่บัญญัติว่า “(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” ส่วนประเด็นคำว่า “ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยแพร่ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน” ที่บัญญัติในร่างมาตรา ๑๐๔ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ตนได้อธิบายต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญว่าเป็นหลักการใหม่ที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... โดยความมุ่งหมายของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ซึ่งในประเด็นนี้ กรรมการ ป.ป.ช. ที่เป็นกรรมาธิการวิสามัญได้ชี้แจงว่า ปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกี่ยวกับรายละเอียดของทรัพย์สินและหนี้สินที่ห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลไว้แล้ว เช่น เลขบัตรเครดิต เลขยานพาหนะ เลขทะเบียนบ้าน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินโดยบัญญัติถ้อยคำตามที่เคยบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ นอกจากนี้ มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอคำแปรญัตติโดยให้เพิ่มความเป็น (๗) ในร่างมาตรา ๑๐๐ โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเปิดเผยผลการตรวจสอบด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยังไม่มีข้อสรุปว่าจะมีความเห็นอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า การแก้ไขเพิ่มเติมหลักการในเรื่องการตรวจสอบและการเปิดเผยผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จะทำให้หลักการในเรื่องการตรวจสอบและการเปิดเผยผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... เป็นหลักการเดียวกับที่เคยบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ คือผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะต้องยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมแนบเอกสารประกอบเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย ซึ่งหากเป็นเช่นนี้กรณีที่มีผู้ไม่สุจริตไปขอตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินก็จะทำให้ทราบรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของทรัพย์สินได้ทั้งหมดและอาจนำข้อมูลไปทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลได้

นางจรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า การตรวจสอบเอกสารประกอบเกี่ยวกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผ่านมา คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่อนุญาตให้ถ่ายสำเนาหรือถ่ายภาพเกี่ยวกับรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของทรัพย์สินตามที่ระบุในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน อย่างไรก็ตาม การบัญญัติหลักการในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินถือว่าเป็นหลักการที่ดีและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มีการตรวจสอบโดยภาคประชาชน

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... กล่าวว่า จากที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกรรมาธิการวิสามัญในสัดส่วนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับทราบข้อมูลว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นด้วยกับคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเรื่องการเปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ตั้งของทรัพย์สิน เนื่องจากการเปิดเผยทั้งหมดจะเป็นอันตรายกับเจ้าของทรัพย์สินได้

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสูง ข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบส่วนหนึ่งเริ่มต้นจากการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น ในร่างมาตรา ๑๐๔ ที่บัญญัติความว่า “ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน” สื่อมวลชนอาจเข้าใจว่าจะทำให้การทำงานของสื่อมวลชนในการตรวจสอบการทุจริตกระทำได้อย่างขึ้นก็เป็นได้

การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ ประธานกรรมการมอบหมายให้นายสุพจน์ ไช้มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

นายสุพจน์ ไช้มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม หรือที่ประชุมว่า เนื่องจากใกล้จะสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จะเหมาะสมหรือไม่ที่จะจัดงานเลี้ยงเนื่องในโอกาสส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ รวมทั้งเป็นการขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และสอบถามนายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนว่าควรจัดงานเลี้ยงในรูปแบบใด

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า เห็นด้วยกับการจัดงานเลี้ยงเนื่องในโอกาสส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ รวมทั้งเป็นการขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ส่วนกำหนดวันจัดงานเลี้ยง อาจกำหนดจัดงานเลี้ยงก่อนสิ้นปี เช่น ในวันศุกร์ ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นต้น หรือจัดงานเลี้ยงหลังจากที่คณะกรรมการเดินทางกลับจากต่างประเทศแล้วก็ได้ หรืออาจจัดงานเลี้ยงในวันเสาร์ ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ ภายหลังจากที่คณะกรรมการปิดโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้แก่สื่อมวลชนแล้ว โดยใช้สถานที่บริเวณใกล้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายสุพจน์ ไช้มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวว่า ควรกำหนดจัดงานเลี้ยงในวันศุกร์ ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ส่วนสถานที่จัดงานเลี้ยงจะได้หารือกับประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้น ประธานกรรมการขอหารือเป็นการภายในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม และกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๑๐ นาฬิกา

นายณฤพณ์ ฐิติจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์